

Відгук

офиційного опонента кандидата політичних наук, доцента Магди Є.В. на дисертацію Звездової Олесі Олександрівни «Де-факто держави» на пострадянському просторі», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.04 — Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку (політичні науки)

Тема дисертаційного дослідження Звездової Олесі Олександрівни «Де-факто держави» на пострадянському просторі» є надзвичайно актуальною і має вагоме практично-політичне значення не лише в умовах гібридної війни Росії проти України, а і в контексті подальшої трансформації пострадянського простору, оформлення регіональних лідерів та пошуку шляхів вирішення застарілих конфліктів на теренах колишніх радянських республік.

У дисертаційній роботі коректно сформульовані мета і завдання дослідження, його об'єкт і предмет, хронологічні та територіальні рамки. Дисертантка вправно використовує сучасний методологічний інструментарій політичної науки та соціогуманітарного знання загалом.

У роботі розлого, чітко й зрозуміло, у повній відповідності чинними вимогами сформульовано наукову новизну праці, її практичне значення та об'єктивно доведено особистий внесок здобувача. Наукова новизна, а отже і внесок дисертантки в розвиток української політичної науки, не викликає зауважень та запитань.

Основні положення дисертації пройшли належну апробацію, основні тези та положення дослідження були обговорені та апробовані на конференціях. В цьому контексті хотілося б побажати не зупинятись на досягнутому і продовжувати впроваджувати основні постулати дисертаційного дослідження у практичну площину.

Актуальність обраної дисертанткою теми підтверджує аналіз ступеня розробки проблеми в науковій літературі. Втім, на нашу думку, варто уважніше ставитись до

розгляду наявних досліджень із обраної проблеми. Так, до кола тих, хто так чи інакше торкався теми де-факто держав потрапили письменники та журналісти. А от недавні статті та дисертація Антіна Шапошнікова, кандидата політичних наук, присвячені феномену квазідержав у сучасній міжнародній політичній архітектурі, залишились поза увагою дисертантки. Хоча дослідження і А.Шапошнікова, і О.Звездової торкаються одного феномену, хай мають різний дослідницький фокус. Цей феномен може мати різні назви – квазідержава, де-факто держава, невизнана держава – але від цього не зменшується рівень загроз та невизначеності. Допоки конфлікт на сході України не буде вирішено, а територіальну цілісність та внутрішній суверенітет не відновлено в повній мірі, дослідження псевдодержавних утворень не будуть втрачати актуальності.

Структура роботи – три розділи, дев'ять підрозділів – виглядає логічною, продуманою і, це головне, дозволяє з належною повнотою проаналізувати усі основні аспекти теми – від історії досліджень проблеми, аналізу методів та джерел, до прогнозів.

Безперечним позитивом праці є застосування компаративного методу. Де-факто держави, які утворились, на пострадянському прості порівнюються між собою, так само як і причини їх утворення та варіанти розвитку подій в подальшому. Саме завдяки тому, що в основу роботи покладено порівняльний підхід, було визначено основні відмінності процесу формування та сучасного стану сепаратистських регіонів територій на Сході України від «де-факто держав» пострадянського простору.

Надзвичайно цінним у практичному сенсі є останній параграф третього розділу, присвячений моделям та основним підходам до врегулювання проблем де-факто держав. Безперечно, всі розглянуті моделі та підходи є по-своєму дискусійними, але важливо, що дисертантка цю дискусію продовжує саме в академічному середовищі. Так, у тексті дисертації розглянуті наступні моделі розвитку ситуації довкола де-факто держав: реінтеграція до материнської держави;

включення території «де-факто держави» до складу іншої держави; досягнення міжнародного визнання в якості незалежної держави; збереження статус-кво. Зрозумілу практичну цінність має прогноз дисертантки – варіант збереження статусу-кво вважається нею найбільш імовірним для «ПМР», «РА», «РПО» і «НКР», але для сепаратистських територій на сході України він є на її думку малоімовірним. Вочевидь, цей прогноз має право на існування, а дискусія щодо варіантів розвитку подій має тривати як в академічному колі, так і в публічному просторі.

У «Висновках» подано коректно сформульовані за формою та адекватні основному викладу підсумки дослідження, які в значній мірі мають дійсно новаторський характер і корелюються з поставленими дослідницькими завданнями. Зазначимо, що автореферат адекватно відображає текст дисертації.

Природно, при уважному і критичному ознайомленні з текстом дисертаційної роботи у опонента виникла низка зауважень і пропозицій.

Зокрема, аналізуючи появу де-факто держав на Південному Кавказі, варто було більше заглибитись до історії цього непростого регіону. Адже корені протистояння лежать багато в чому саме в історичній площині.

Водночас, більший акцент на ролі зовнішніх факторів у роздмухуванні конфлікту, був би надзвичайно бажаним, адже багато в чому саме дії зовнішніх акторів призвели до того, що ряд конфліктів досі не є вирішеним. Мова йде в першу чергу про російський фактор.

Можливо, варто було більше уваги звернути на закордонні дослідження проблеми де-факто держав, адже їх не бракує.

На загал можемо говорити про самостійність, оригінальність, новаторство, системний підхід як основні характеристики представленого дисертаційного дослідження. Зазначені вище зауваження не впливають на загальну високу позитивну оцінку дослідницької роботи.

Оформлення і стиль викладу матеріалу в цілому відповідають вимогам до кваліфікаційних робіт.

Отже, аналіз поданої на захист дисертації Звездової Олесі Олександровні «Де-факто держави» на пострадянському просторі» дає всі підстави зробити позитивний висновок щодо її наукової цінності. Дисертація є завершеним самостійним дослідженням актуальної теми. Всі основні положення, висновки і рекомендації достатньо обґрунтовані. Робота видається важливою в першу чергу з

Дисертація Звездової О.О є самостійним науковим дослідженням, що повністю відповідає вимогам п. 9 та п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року №567, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку.

Офіційний опонент:

кандидат політичних наук

доцент кафедри видавничої справи та редактування

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

С.В. Магда

Вчений секретар

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

кандидат філософських наук, доцент

А. А. Мельниченко

